

## DOPING A HOROLEZECTVÍ.

Předsednictvo ÚV ČSTV na svém zasedání 2.6.1971 přijalo usnesení, kterým prohlásilo doping za zakázaný na celém území ČSSR a při startu čs.sportovců v zahraničí. Za doping považuje podání jakýmkoliv způsobem látky označené jako dopingový prostředek zdravému jednotlivci, eventuálně její požití jednotlivcem za účelem dosažení vyšší sportovní výkonnosti. Dále schválilo seznam látek, které se považují za dopingové prostředky a schválilo způsob výběru sportovců na kontrolu dopingů, způsob odběru vzorků a metodiky analýsy.

Tolik z usnesení předsednictva ÚV ČSTV, které jistě platí bezesbýtku pro všechny soutěživé sporty. Horolezectví však nemá otevřené soutěže, nemá diváky ani rozhodčí. Existuje tedy vůbec doping v horolezectví a je i zde otázka dopingů tak aktuální jako v soutěživých sportech? Vnucuje se stručná odpověď, kde není soutěž, nemůže být ani výběr soutěžících a nemůže být tedy ani doping. Zdálo by se, že není-li soutěž, není ani nutné uměle zvyšovat sportovní výkonnost i když horolezecký výkon je značně náročný jak psychicky, tak i fyzicky.

Zkušenost je však jiná. Touha po maximálním výkonu je vlastní i horolezcům. Nikdo nepopře, že i když není soutěž ani soutěžní řád, přece jen existují nepsaná měřítka, podle kterých je hodnocena výkonnost i zkušenost horolezce a je zcela přirozené, že zejména mladí lidé se snaží vypracovat ve své sportovní výkonnosti až do sportovní "špičky". V dnešní době je tato "špička", tak jako v ostatních sportech, rok od roku náročnější a není tedy divu, že také horolezec, který jí již zcela nestačí, může přikročit ke snaze zvýšit svoji výkonnost uměle. Příklady užití medikamentů nebo drog lze nalézt i v horolezecké literatuře. Je však sporné, zda v těchto případech šlo vždy o doping. Definice dopingů, která zcela dostačuje pro potřebu soutěživých sportů, vyžaduje doplnění pro posouzení dopingů v horolezectví, kde v kritické situaci může lékař podat lék zdravému sportovci, který může způsobit přechodné zvýšení výkonnosti, ale dostačující k tomu, aby pominula kritická situace, která měla vést i k tragickému konci. V horolezectví známe situace, kdy může být návrat nebezpečnější než dokončení výstupu a které třeba v kritické situaci je možné jen s pomocí určitých medikamentů. Nelze tedy v horolezectví považovat za doping vědomé užití určité dopingové látky, je-li to lékařsky zdůvodněno a zabránilo-li toto užití úrazu nebo jiné havarijní situaci. Samozřejmě nelze v horolezectví za doping považovat také užití dopingové látky, je-li to součástí první pomoci v horách.

V soutěživých sportech je snadné určit systém pro výběr sportovců k dopingové kontrole a provedení kontroly ve speciální toxikologické laboratoři. Jiná situace je v horách, kde není soudců, rozhodčích ani soutěžících a kde kontrola dosaženého výkonu se opírá jen o sdělení sportovce a jeho čest. Tam i doping a jeho kontrola je otázkou sportovní cti horolezce a nejen cti, ale i otázkou bezpečnosti.

Užití jakéhokoli léku znamená vždy určitou změnu duševního nebo tělesného stavu, která je jak u horolezce, tak na příklad u řidiče motorového vozidla, může vést k nenormálnímu nebo chybnému výkonu, který může znamenat neštěstí. Ze zkušenosti víme, že mnozí horolezci před výstupem nebo i při výstupu užívají léky, které ani nejsou v seznamu dopingových látek, ale mohou se stát příčinou abnormálního stavu a nepředloženého nebo chybného výkonu. Není snad horolezec, který by nepoznal co je to nespavost před obtížným výstupem a známe fyziologické metody, jak se takové nespavosti zbavit a přece se najdou horolezci, kteří léčí tuto "nespavost" užitím různých sedativ, hypnotik, či ataraktik. Něco jiného je však užít takový lék v běžném životě po poradě s lékařem a něco jiného před výkonem, kdy předpokladem bezpečného postupu je nepřítlumená pozornost a ostražitost a normální tělesný stav. Tedy již z bezpečnostních hledisek se musí horolezec vyvarovat užívání všech druhů léků, které jsou zakázány pro

řidiče motorových vozidel. Totéž co o lécích, platí i o alkoholických nápojích, jejichž nepříznivý vliv na psychický stav, zejména v horolezectví na tak potřebnou kritičnost, bývá velmi často podceňován. Falešná "kuráž" může být katastrofálním nebezpečím.

Jsou léčiva, která se na první pohled jeví méně škodlivá, nebezpečí tkví však v tom, že jejich účinek může vést k předčasnému vyčerpání určitých duševních nebo tělesných funkcí potřebných k dokončení sportovního výkonu. Léky, které stimulují psychické nebo tělesné funkce, mohou vést až k úplnému vyčerpání organismu, neskončí-li nárok na tyto funkce dříve než dozní účinek léku nebo než se vyčerpají energetické rezervy organismu. Mzi léky s podobným účinkem musíme zařadit i zdánlivě neškodná vasodilatancia (Divaskol apod.), užívaná často profylakticky proti omrznutí. Rozšíření poriforních cév má však za následek větší kalorické ztráty a rychlejší vyčerpání organismu, je proto nevhodné užívat tyto léky preventivně. Konečně každý člověk může mít určitou jemu vlastní přecitlivělost vůči kterémukoliv léku a může tedy dojít po užití k různým nepředvídaným reakcím nebo stavům, které během horolezeckého výstupu se mohou stát příčinou tragédie. A tak i když mnché tyto "léky" nenajdeme v seznamu dopingových látek, musíme považovat a prohlásit jejich užití za doping. Navíc jde o doping velmi nebezpečný z hlediska horolezecké bezpečnosti. Proto je nejlepším a dokonce povoleným dopingem využít pro zvýšení sportovní výkonnosti všech metod tréninku a řádné horolezecké přípravy bez užívání medikamentosních látek a tak si zachovat neovlivněnou mysl a zdravou tělesnou výkonnost, které jsou nejlepší zárukou dobrého a bezpečného horolezeckého výkonu.

Závěrem lze shrnout, že

- 1) za doping v horolezectví nutno prohlásit vědomé užití jakékoliv látky, ovlivňující jakkoliv duševní nebo tělesné funkce. Tím padá i výčet dopingových prostředků.
- 2) Za doping nelze považovat užití dopingové nebo jakékoliv látky v havarijní situaci, je-li to v takové situaci lékařsky zdůvodněno nebo je-li taková látka ordinována lékařem jako součást první pomoci nebo léčení.
- 3) Kontrola a vyloučení dopingů v horolezectví je součástí horolezecké sportovní etiky.

Přísná protidopingová opatření ve všech sportech jsou zcela oprávněná a jistě se nenajde nikdo, kdo by tato opatření odsuzoval. V horolezectví, kde doping úzce souvisí s bezpečností, je jediným protidopingovým opatřením svědomí a zodpovědnost horolezce, který i když jde do hor s cílem dosažení maximálního sportovního výkonu, dobře ví, že hory se podvádět nedají a že každý takový podvod dovedou trestat i těmi nejtěžšími tresty.

Pro informaci o protidopingových opatřeních v soutěživých sportech připomínáme výtah ze závěrečného protokolu sportovních lékařů socialistických zemí z roku 1970 :

Dr. Zdeněk V l č.

Rezoluce z celostátního semináře zdravotníků s mezinárodní účastí  
pořádaného zdrav.radou ÚV ČTO v Hřensku ve dnech 10. - 14.5.1972.

-----

Zdravotní a bezpečnostní komise ČSHS považuje za nutné seznámit s níže uvedenou rezolucí členy předsednictva ČSHS a členy předsednictev a pracovních komisí národních svazů.

R e z o l u c e :

1. Horolezectví lze z funkčního hlediska označit jako odvětví vytrvalostního charakteru střední intensity s velkými nároky psychickými. Horolezectví lze provozovat od mládí do poměrně vysokého věku. Přesto však je nutné s ohledem na specifiku horolezectví zachovat jeho výběrový charakter.
2. Zvláštní význam mají v horolezectví otázky mládeže. Nedostatky zkušeností a malá sebekritičnost mládeže jsou zdrojem většího rizika. Při dobrém vedení skýtá však horolezectví významné příležitosti k výchově vysokých morálních a etických hodnot.
3. Dosavadní zkušenosti a výsledky dlouhodobého sledování ukazují, že je vhodné podporovat účast žen na horolezecké činnosti. Je však nutno brát v úvahu fyziologické zvláštnosti žen, hodnotit jejich výkony z tohoto hlediska a hledat cesty, jak umožnit účast žen i na vrcholných akcích.
4. Dále je nutné intenzivně a soustavně se zabývat úrazovou zábranou. Cesta ke snížení úrazovosti vede přes školení kvalitních cvičitelů, pravidelný a intenzivní trénink všech horolezců, zveřejňování příčin a mechanismů jednotlivých neštěstí mezi řadovými horolezci. Příslušné složky by se měly intenzivněji starat o dostatek horolezeckého bezpečnostního materiálu a jeho dostupnost.
5. Horolezectví je jedním ze sportů, kde je zvlášť důležitá psychologická příprava. Bylo by žádoucí rozvinout výzkum v psychologii horolezectví. Dále je nutno rozvinout lékařsko-pedagogické sledování za použití vhodných metod na všech úrovních horolezecké činnosti.

Zdravotní komise ČSHS